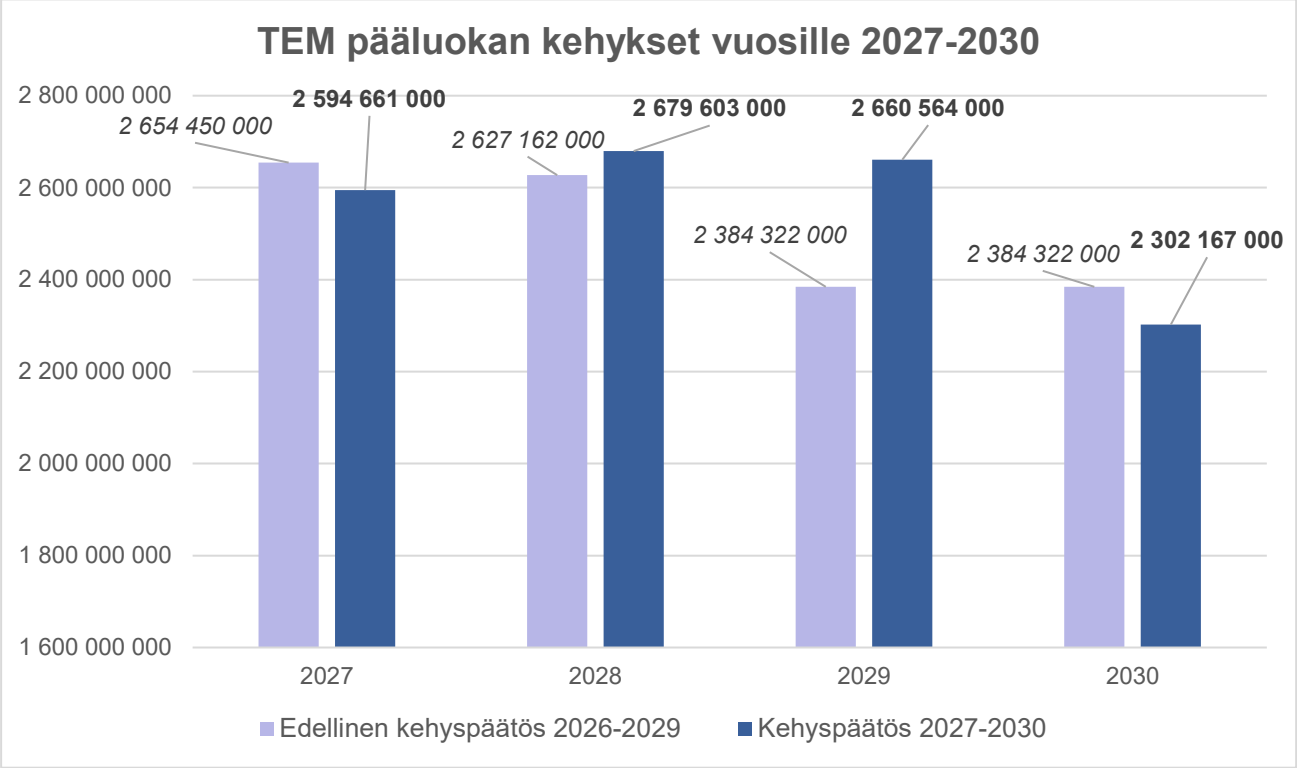
Ympäristövaliokunta tiistai 12.05.2026 klo 10.00 / VNS 3/2026 vp / Lausuntopyyntö

VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030, TEM pääluokka

Yleisnäkymä pääluokan kehysvuosien määrärahoista
Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan määrärahojen kokonaistaso on vajaa 2,6 mrd. euroa vuonna 2027 laskien runsaaseen 2,3 mrd. euroon vuonna 2030. Määrärahatasoon vaikuttavat vähentävästi mm: energiatuen sekä uusiutuvan energian tuotantotuen väheneminen ja toimintamenoihin kohdistuvat säästöpäätökset.

Määrärahatasoa puolestaan lisäävät T&K-rahoituksen kasvu sekä EU:n rakennerahaston kahden ohjelmakauden määrärahat sekä Ukrainaan myönnettävien vientitakuiden tappiokorvaukset.

Hallinnonalan määrärahoja kohdennetaan kehyskaudella politiikkalohkoittain tarkasteltuna seuraavasti. Hallintopolitiikkalohkon 32.01. osuus pääluokan määrärahoista on noin 24%. Kehyssarja on laskeva 663,1 milj. eurosta vuonna 2027 yhteensä 579,7 milj. euroon vuonna 2030.

Politiikkalohkon *32.20.* Uudistuminen ja vähähiilisyys osuus pääluokan määräahoista on noin 44%. Vuonna 2027 määrärahat ovat noin 1,2 mrd. euroa laskien 892,4 milj. euroon vuonna 2030. Politiikkalohkon sisällä määrärahatarvetta yhtäältä vähentää kehyskaudella energiatuen ja uusiutuvan energian tuotantotuen väheneminen. Toisaalta määrärahat lisääntyvät tutkimus- ja kehittämisrahoituksen kasvaessa parlamentaarisen linjauksen mukaisesti.

Työllisyys ja yrittäjyys politiikkalohkon 32.30. osuus on noin 19% pääluokan määrärahoista. Työllisyyden ja yrittäjyyden määrärahat nousevat 494,6 milj. eurosta 687,1 milj. euroon, johtuen EU:n rakennerahaston kahden ohjelmakauden päällekkäisestä rahoituksesta kehyskaudella.

Politiikkalohkon 32.40. Yritysten erityisrahoitus osuus on noin 3% pääluokan määrärahoista. Yritysten erityisrahoituksen määrärahat ovat noin 75,6 milj. euroa vuonna 2027 ja 69,4 milj. euroa vuonna 2030. Määrärahat koostuvat lähinnä vientiluottojen korkotuista ja suojausmenoista sekä Finnvera Oyj:n tappiokorvauksista.

Politiikka lohkon 32.50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen osuus pääluokan määrärahoista on noin 4%. Kotoutumisen ja kansainvälisen osaamisen määrärahat ovat 172,6 milj. euroa vuonna 2027 mutta alenevat 73,6 milj. euroon kehyskauden lopussa. Vuosittaiseen määrärahatarpeeseen vaikuttaa etenkin tilapäistä suojelua saavien henkilöiden poistuminen momentin piiristä ja hallituksen päättämät säästöt.

Työ- ja elinkoienoministeriön pääluokkaan kohdistuvat hallituksen kehysriihen pöytäkirjamerkinnöistä keskeisimpiä ovat seuraavat.

Työllisyystoimet suunnataan nuorille ja pitkäaikaistyöttömille
Hallitus vahvistaa nuorille suunnattua työllistymisseteliä 20 miljoonalla eurolla. Viime syksyn budjettiriihessä työllistymisseteliin osoitettiin 30 miljoonaa euroa.

Hallitus toteuttaa korkean nuorisotyöttömyyden kaupungeissa sekä kuudessa suurimmassa kaupungissa naapurustoihin ja kaupunginosiin kohdistuvan pilotin nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi vuosina 2026–2027. Pilotteihin varataan yhteensä 15 miljoonaa euroa.

Pitkäaikaistyöttömien pääsyä takaisin työelämään tuetaan täydennyskoulutukseen tarkoitetulla osaamissetelillä. Tähän hallitus osoittaa 20 miljoonaa euroa.

Lisäksi hallitus ottaa käyttöön uuden työvoimapoliittisen avustuksen kolmannelle sektorille, johon ohjataan uudelleenkohdennuksina 13 miljoonaa euroa. Tavoitteena on mahdollistaa sellainen toiminta, johon pitkään työttömänä ollut tai heikossa työmarkkina-asemassa oleva voisi osallistua parantaakseen työllistymisedellytyksiään.

Erityistalousalueet
Osana hallitusohjelman mukaista itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoa hallitus ryhtyy valmistelemaan määräaikaisen kokeilulainsäädäntöhankkeen käynnistämistä koskien erityistalousalueita.

Itä-Suomen erityistilanteen huomioiminen
Hallitus selvittää toimenpiteitä talousalueen merituulivoiman kiinteistöverotuottojen osittaiseksi hyödyntämiseksi sellaisilla alueilla, joilla tuulivoimaa ei voida tällä hetkellä rakentaa maanpuolustuksellisista syistä.

Itäisen Suomen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien alueille perustetaan valtion, paikallisten toimijoiden sekä Finngridin yhteiset työryhmät, joiden tehtävänä on tuoda keskeiset julkisen ja yksityisen sektorin toimijat yhteen ylläpitämään yhteistä tilannekuvaa sähkön tulevasta kysynnästä ja tuotannosta alueilla.

Huoltovarmuus
Hallitus päätti jatkaa turpeen varmuusvarastointia vuoteen 2030 saakka, mihin osoitetaan 10 milj. euroa.

Norminpurku
Hallitus jatkaa norminpurkutyötä. Kehysriihessä hallitus päätti käynnistää selvityksen 50 uudesta norminpurkuesityksestä. Esitykset on viety vastuuministeriöihin kommenteille poikkihallinnollisen hallinnollisen taakan keventämisen ja norminpurun ohjausryhmän kautta (pj. vsi. Nykänen). Esitysten mahdolliseen priorisointiin palataan työministerin kanssa vielä erikseen.

Energia
Hallitus jatkaa ydinvoiman lisärakentamisen edistämistä muun muassa mahdollistamalla pienydinenergialle investointituen ja aloittamalla valmistelun uuden ydinvoiman riskinjakomekanismien tai vastaavien ratkaisujen toteuttamiseksi. Hallitus edistää suuren kokoluokan ydinvoiman kilpailukykyä sisällyttämällä huoltovarmuuskriittiset energiayhtiöt korkovähennyspoikkeuksen piiriin.

TEM:in tilaaman selvityksen (*selvitys ydinenergian tuotannon edistämisen vaihtoehdoista, kustannuksista ja sähkömarkkinavaikutuksista*) pohjalta aloitetaan viipymättä valmistelu uuden vakaan tuotannon riskienjakomekanismien tai vastaavien ratkaisujen toteuttamiseksi.

Suomi osallistuu EU:n Nuclear IPCEI-prosessiin SMR-demohankkeiden edistämiseksi Suomessa. IPCEI-hankkeille voidaan kohdistaa edellä mainittuja varoja. Käynnistetään Nuclear IPCEI-prosessiin liittyvä haku.

Edistetään pumppuvoimalaitosten rakentamista sähkön toimitusvarmuuden vahvistamiseksi. Varmistetaan sääntelyn ennustettavuus, sujuvat ja selkeät lupaprosessit, sekä riittävät lupa- ja valvontaviranomaisten resurssit.

Otetaan käyttöön pysyvä etusijamenettely toimitus- ja huoltovarmuuden kannalta tärkeille energiahankkeille. Vahvistetaan Suomen energiaverkoston toimivuutta siirryttäessä puhtaan energian käyttöön lisäämällä kansallisen säätövoiman käyttöönottoa tukevat velvoitteet alueidenkäyttölain mukaisiin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin valtionneuvoston päätöksellä 2026.

Biokaasu

Fossiilisista raaka-aineista irtautumista ja ravinnekierrätystä edistetään panostamalla biokaasutuotannon vahvistamiseen. Puhtaan energian ja huoltovarmuuden ministerityöryhmässä käynnistetään selvitys biokaasutuotantoa edistävistä toimista kevään 2026 aikana huomioiden taloudelliset reunaehdot.

Kotimaisen energiakapasiteetin turvaaminen

TEM valmistelee tukimallin, jolla varmistetaan riittävä energian saatavuus ja toimitusvarmuus myös talvella. Tällä tuella mahdollistetaan mm. biokaasukäyttöisten kaasuturbiinien rakentaminen ja bioenergiaa käyttävien CHP laitosten käytön jatkuminen pidempään.

Tutkimus ja kehittäminen

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslakia muutetaan siten, että T&K-rahoitustavoitteen saavuttamisen edellyttämä valtion rahoituksen lisäys päivitetään vuosittain valtiovarainministeriön talousarvioesitystä varten laatiman talousennusteen mukaan. Tämän arvioidaan vähentävän valtion rahoituksen tarvetta 20 miljoonaa euroa vuonna 2027.

Lisäksi EU-rahoituksesta 20 miljoonaa euroa luetaan osaksi valtion T&K-panostuksia. Samalla pidetään edelleen kiinni parlamentaarisesti sovitusta tavoitteesta nostaa valtion T&K-rahoitus 1,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä.

Mineraalialan toimet

Ympäristönsuojelulakia muutetaan siten, että 59 §:n tarkoittama jätteen käsittelytoiminnan vakuus lasketaan ja esitetään arvonlisäverottomin hinnoin. Lisäksi toteutetaan tarpeelliset säädösmuutokset, jotka mahdollistavat valtioneuvostolle luvituspäätöksen tekemisen kokonaisharkinnan perusteella. Työ- ja elinkeinoministeriö laatii talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle tilannekatsauksen kaivos- ja mineraalialan tilanteesta sekä esitykset konkreettisista toimenpiteistä toimialan tilanteen vahvistamiseksi.

Kasvuyritysten työsuhdeoptioiden verotus
Parannetaan suomalaisten kasvuyritysten mahdollisuuksia houkutella osaava työvoimaa. Muutetaan verotuksen ajankohta työsuhdeoption käytöstä kohde-etuuden luovutushetkeen listaamattomien yhtiöiden osakkeiden osalta.

Ukrainan tuki
Suomi jatkaa Ukrainan sotilaallista tukemista. Loppuvaalikaudelle osoitetaan yhteensä 300 miljoonan euron tuki. Tavoitteena on käynnistää teollinen yhteistyö, joka tukee sekä Ukrainan puolustusta, että Suomen puolustusteollisuutta. Lisäksi tavoitteena on osallistua monikansallisiin aloitteisiin, joilla rahoitetaan Ukrainan kriittisiä puolustusmateriaalihankintoja.

Hallinnon säästöt, siltä osin kuin niitä ei ole kohdennettu jo valmiiksi hallituksen päättäminä valtiovarainministeriön puolesta, on ministeriössä kohdennettu alustavasti virastojen ja laitosten momenteille toimintamenomäärärahamomenttien suhteessa.

Koonti hallinnonalan toimintamenosäästöistä vuosina 2025-2030:

PL 32 säästöt €	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
hao2023 -tuottavuusohjelma	-3 500 000	-9 100 000	-22 700 000	-22 700 000	-22 700 000	-22 700 000
kehysriihipäätös 2024	-21 200 000	-17 800 000	-17 800 000	-17 800 000	-17 800 000	-17 800 000
puoliväliriihipäätös k2025		-9 800 000	-9 800 000	-9 800 000	-9 800 000	-9 800 000
Kehysriihipäätös k2026			-7 056 000	-9 151 000	-12 336 000	-16 448 000
Yhteensä	***-24 700 000***	***-36 700 000***	***-57 356 000***	***-59 451 000***	***-62 636 000***	***-66 748 000***

Talousjohtaja Jukka Nummikoski
Työ- ja elinkeinoministeriö